

ZOOM COFFEE · 01. JUL 2026.

Freelancers and AI: Who Will Draw the Shortest Straw?

Srpski frilenseri na Upworku u doba veštačke inteligencije

Valentina Vukmirović · valentina.vukmirovic@ien.bg.ac.rs

Zbog čega posmatramo srpske frilensere na Upwork-u?

- Tokom 2010-ih Srbija je izgradila jednu od najaktivnijih zajednica frilensera na Upworku u regionu - zahvaljujući jakim digitalnim i IT veštinama, dobrom znanju engleskog jezika i pristupačnoj ceni rada.
- Za mnoge, u oblastima IT-a, dizajna, kreiranja sadržaja, administrativne podrške i rada sa podacima, prihod sa Upworka postao je osnovni izvor prihoda ili značajna dopuna.
- Praćenje Gigmetra pokazuje da broj aktivnih srpskih frilensera na Upworku poslednjih godina opada.
- Ova studija postavlja pitanje: koliko je taj pad zapravo posledica veštačke inteligencije - i posledično, koji radnici će napredovati, a koji će ostati izloženiji riziku?

Pet međusobno povezanih pritisaka koji stoje iza pada

Promene u visini provizija i vidljivosti na platformi

Sve veća globalna konkurencija

Prezasićenost tržišta

Veštačka inteligencija menja tražnju

Poreski i regulatorni okvir u Srbiji

Studija zasnovana na kombinaciji kvantitativnih i kvalitativnih metoda, mart-april 2026.

62

ispitanika u onlajn anketi, regrutovanih preko Upworka i srpskih zajednica frilensera na društvenim mrežama

6

dubinskih polustrukturiranih intervjua iz različitih oblasti i sa različitim nivoima iskustva

10

tematskih oblasti: prihodi, provizije, veštačka inteligencija, porezi, socijalna zaštita, alternative

Ko je učestvovao u anketi

- Rodno uravnotežen uzorak - 56,5% muškaraca, ostatak su žene
- Preovlađuju osobe u srednjoj fazi karijere: ispitanici starosti 25-44 čine 75,8% uzorka
- Beograd i Vojvodina čine 67,8%
- Najzastupljenije oblasti: administrativna podrška/virtuelni asistenti i dizajn (po 17,7%), IT/programiranje (12,9%)

Tumačiti sa oprezom

Ovo je neprobabilistički uzorak eksplorativnog karaktera. 87,1% ispitanika ima savršen Job Success Score - anketa je uglavnom dosegla najuspešnije korisnike platforme. Nalazi verovatno potcenjuju ozbiljnost problema sa kojima se suočavaju oni koji su platformu već napustili ili teško dolaze do angažmana.

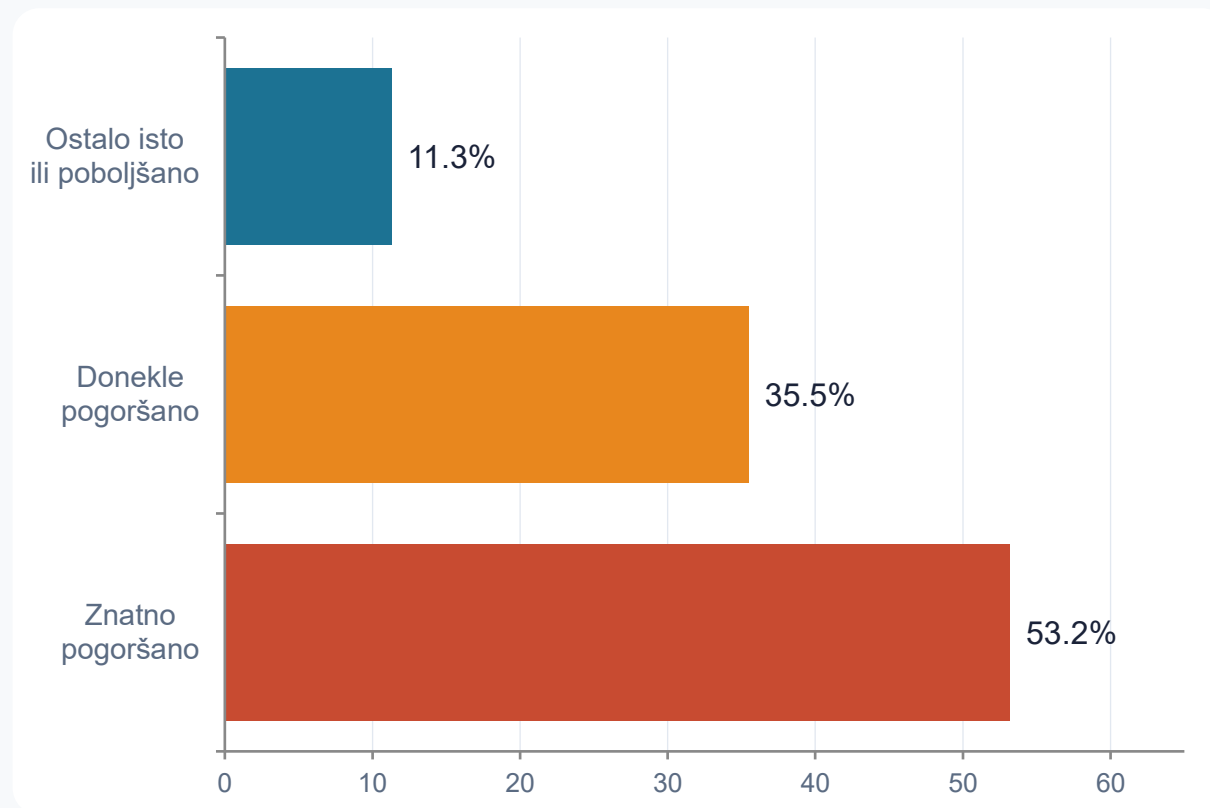
KLJUČNI NALAZ

Uslovi su se pogoršali - i freelenseri se oko toga gotovo jednoglasno slažu

88.7%

ispitanika smatra da su se uslovi rada na Upworku pogoršali u poslednje dve godine

Samo 4,8% beleži bilo kakvo poboljšanje.

Pritisak platforme je već realnost

61.3%

navodi Connects i provizije kao veliki problem

61.3%

navodi prezasićenost tržišta kao veliki problem

48.4%

navodi obaranje cena od strane konkurencije kao veliki problem

43.5%

kaže da ih klijenti retko kontaktiraju

“ Od posla vrednog 200 dolara - nakon troškova prijave, Upwork provizija i troškova transfera - meni na kraju ostaje oko 130 dolara.

— UPW63, IT / Veb razvoj

“ Gde god da se okreneš, neko nešto uzima - provizije platforme, PDV na te provizije, poskupljenje Payoneer-a, bankarski troškovi. Sve se to sabira.

— UPW25, Dizajn / UI-UX / Video

Za većinu je veštačka inteligencija pre svega alat - ali menja tražnju i cenu

Kako frilenseri koriste veštačku inteligenciju

Povećanje produktivnosti

61,3% ispitanika

Zadaci u realizaciji usluga

41,9% ispitanika

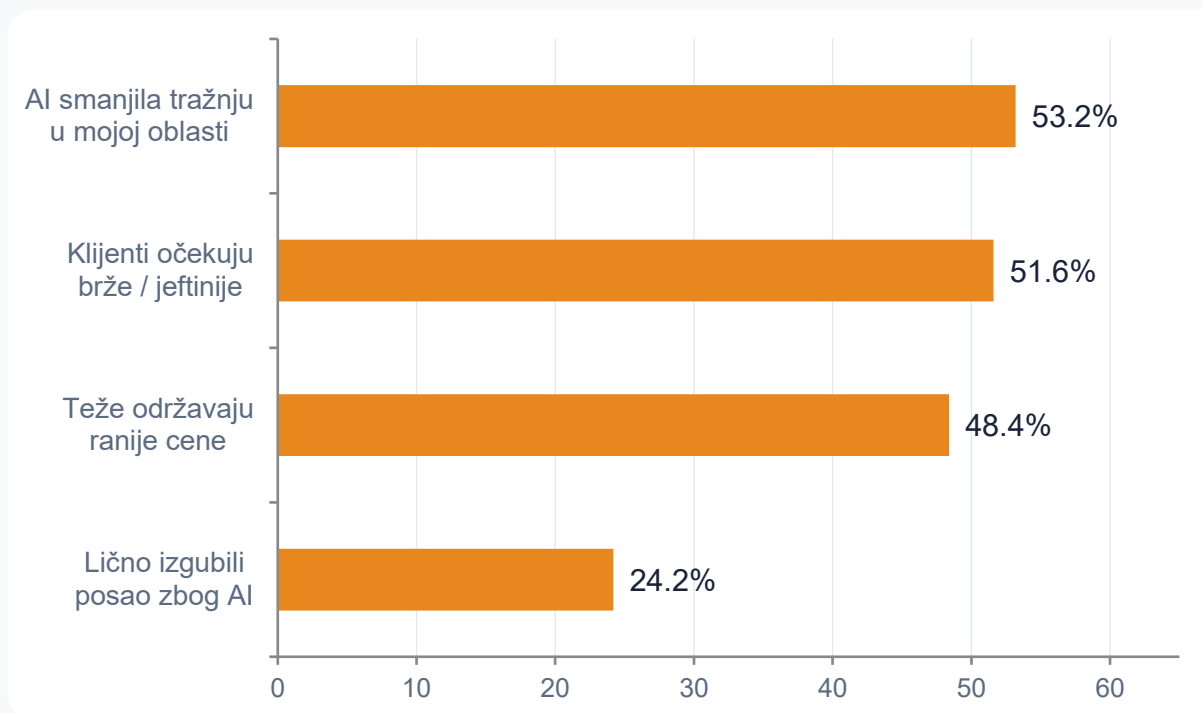

Prijave za poslove i komunikacija sa klijentima

38,7% ispitanika

Samo 8,1% navodi da uopšte ne koristi alate veštačke inteligencije.

Percepcija uticaja na tržište

Direktan gubitak posla je redak; pritisak se uglavnom ispoljava kroz cenu rada i očekivanja klijenata.

Veštačka inteligencija sužava dno tržišta

53.2%

kaže da je veštačka inteligencija smanjila tražnju u njihovoj primarnoj oblasti

30.8%

onih koji su smanjili angažman na Upworku navodi promene na tržištu izazvane veštačkom inteligencijom - gotovo izjednačeno sa ostalim vodećim razlozima za napuštanje platforme

IZ INTERVJUA

Rutinski poslovi za početnike nestaju najbrže. Unos podataka je veštačka inteligencija „potpuno pojela“, a jedan frilenser je naveo kako je dugogodišnja usluga - retuširanje fotografija - „nestala“ gotovo preko noći, jer su AI alati tu uslugu učinili značajno manje traženom na tržištu.

— Intervju sa radnikom u oblasti IT / Programiranja (UPW14)

Zatrpali su me besmislenim prijavama koje je verovatno generisala veštačka inteligencija.

— Ispitanik UPW04, Frilenser (oblast: Podaci / AI / Mašinsko učenje) deli iskustvo angažovanja drugih frilensera kao klijent

Veštačka inteligencija takođe otvara nove, vrednije poslove

91.9%

već u nekoj meri koristi alate veštačke inteligencije u svom radu - samo 8,1% navodi da uopšte ne koristi AI

IZ INTERVJUA

Pojavljaju se novi poslovi vezani direktno za veštačku inteligenciju, uključujući optimizaciju za generativne pretraživače (GEO) - poboljšanje vidljivosti u velikim jezičkim modelima (LLM) i AI pretragama - kao i vredniji zadaci poput provere i unapređenja sadržaja generisanog veštačkom inteligencijom.

— Intervjui sa ispitanicima koji rade u oblastima: marketing/SEO i IT

Veštačka inteligencija neće zameniti baš sve, ali ljudi moraju da shvate da moraju da znaju kako da je koriste kako bi zadržali posao, unapredili svoj rad i ostali konkurentni.

— Ispitanik UPW26, Marketing / SEO / Društvene mreže

Osećam kao da imam mnogo veće znanje i naprednije veštine nego što zaista imam, jer mogu da uradim mnogo više uz pomoć AI alata.

— Ispitanik UPW63, IT / Programiranje / Razvoj

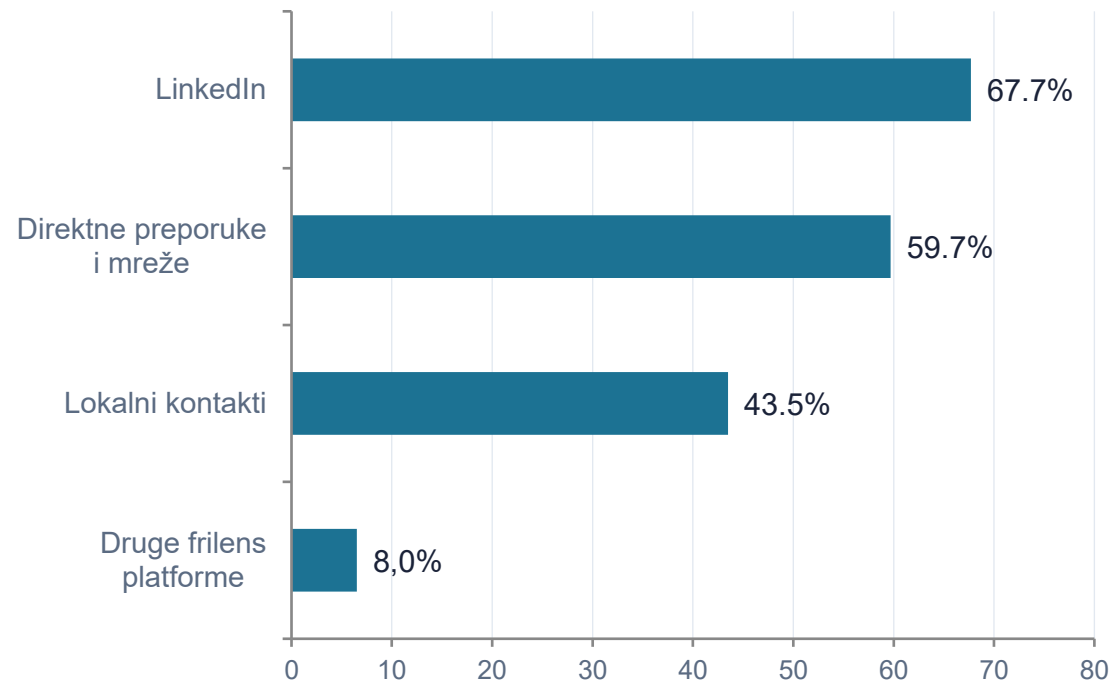
Frilenseri se prilagođavaju kroz razvoj veština i diversifikaciju

U šta frilenseri ulažu

Među onima koji ulažu dominiraju veštine iz oblasti AI-orijentisanog SEO-a/GEO-a, dodaci za pristupačnost (accessibility), razvoj aplikacija uz pomoć veštačke inteligencije.

Alternativni kanali za pronalaženje posla

Paralelna infrastruktura raste uporedo sa prisustvom na Upwork-u - frilenseri ne prelaze na konkurentske platforme (Toptal, GitHub, Behance, Dribbble).

Šta veštačka inteligencija već čini ovom tržištu

Poznavanje veštačke inteligencije sada je osnova

91,9% već koristi alate veštačke inteligencije u svom radu - za većinu frilensera pitanje više nije da li koristiti AI, već koliko dobro.

Tražnja i cena su pod realnim pritiskom

53,2% beleži pad tražnje, a otprilike polovina oseća pritisak na cenu rada ili očekivanja klijenata povezana sa veštačkom inteligencijom - iako je direktan gubitak posla usled uticaja AI-a redak (6,4%).

Izloženost je neravnomerna, a vremena za prilagođavanje je malo

Rutinski poslovi i poslovi za koje je potrebno poznavanje određenog jezika najviše su pogođeni, dok se specijalizovani poslovi, nasuprot tome, pomeraju ka višim segmentima tržišta. Za neke oblasti period prilagođavanja meri se mesecima, ne godinama.

Hvala na pažnji

Valentina Vukmirović · valentina.vukmirovic@ien.bg.ac.rs

Ovo istraživanje sprovedeno je u okviru Olof Palme projekta.

Stavovi i mišljenja izneti u ovoj prezentaciji ne moraju nužno odražavati zvaničan stav organizacije Olof Palme International Center niti stav bilo kog partnera na projektu ili institucije koja pruža podršku.

